

ct

Pequeno Canon Dramático

ou Seis pezas emocionais para actores

de
Iván Caloto

(fragmento)

O DESPREZO OU A CÓLERA

En calquer lugar, en calquer momento. Ou, se cadra, nunha vella casa de aldea, cos seus muros de pedra e as súas paredes brancas, cos seus recunchos enchidos de mobles vellos de madeira, enormes, intimidadores, case totémicos. Se cadra, a acción transcorre toda ela no rechán dunhas escaleiras que baixan do primeiro piso. Escaleiras de madeira escura, poderosa. Mobles, alfombras, algunha cadeira e poida que ata un reloxo de parede, co seu tic-tac abafante e omnipresente.

Corsina está sentada nunha desas cadeiras, escrutando o vacío. Ou, se cadra, escoitando o tic-tac do reloxo de parede.

MARÍA

(entra, cun cesto cheo de verduras. Asústase ó non ver a Corsina) ¡Deus bendito!

CORSINA

Tiveches un fillo.

MARÍA

¡Déchesme un susto de morte! ¿Qué fas aí, na escuridade? (pausa. Vai cara Corsina, axeónllase ó seu carón) Estás branca coma unha morta, ¿que tes?

CORSINA

Tiveches un fillo.

MARÍA

¿Que?

CORSINA

Tiveches un fillo.

MARÍA

(érguese, vai cara a unha porta onde podería ser que estivese a cociña) ¿A que ven agora iso, por Deus? Deixa xa esas lérias.

CORSINA

¡Tiveches un fillo!

MARÍA

(deixa o cesto a carón da porta) ¿Atópaste ben? Semellas unha morta, tan branca. ¿Por que vas toda vestida de negro? ¿Que tes?

Silencio. Corsina mira a María cun profundo desprezo e xenreira nos ollos.

CORSINA

Eu, non.

MARÍA

¿Non, que?

CORSINA

Eu non tiven ningún fillo. Son erma. Valeira. Teño as entrañas mortas, podres. Agora son vella. Vella de máis para ter fillos. Ti...

MARÍA

¡Ouh, cala xa! Deixa dunha vez todas esas lérias. Hai que face-lo xantar e logo malla-lo liño, faise tarde. *(abre a porta)*

CORSINA

¡Non marches!

MARÍA

¿Que tes agora?

CORSINA

Tiveches un fillo.

Silencio.

CORSINA

¡Tiveches un fillo!

Silencio.

CORSINA

¡¡Tiveches un fillo!!

MARÍA

¡Si! ¡Tiven un fillo! ¿E que? ¿que máis ten iso, agora? Xa é tarde de máis para falar desas cousas, irmá. Xa abonda con iso. *(pausa)* ¿É que nunca me vas perdoar?

CORSINA

¿Perdón? Eu non son quen. Para iso están os curas, e o confesionario, e está Deus. Eu non son capaz de dar perdón.

MARÍA

(axeónllase en fronte de Corsina, cóllelle unha man) Abonda. Falaremos outro día. Hoxe hai moito que facer.

CORSINA

(rexéitalle violentamente a man e dalle unha forte labazada) ¡Putá! ¡Porca! ¡Es máis puta cás

cochas que mexan e cheiran os mexos dos machos! ¡Vas por aí, babexando tras de calquer home que che pase por diante! ¡Puta! ¡Emporcas a nosa casa co teu fedor de xaneira! ¡Puta, máis ca puta!

MARÍA

¡Basta!

CORSINA

¡Puta! ¡Puta, que vas polas portas alleas a cheirar ós machos doutras mulleres, que lles chuchas os membros polas noites, que te arrastras polas lameiras tras do primeiro home que pase por diante da casa! ¡Puta! (*téntalle rabuñar a cara*)

MARÍA

(*cóllelle fortemente as mans*) ¡Basta! Non vou permitir que me fales así, aínda que sexas a miña irmá. A miña irmá maior. Non importa. Non teño por que terte maior respecto por teres uns anos máis ca min. Son eu quen leva esta casa, dende que estamos sóas, así que non te poñas rabuda. Axúdame a facer o xantar, ou deixame tranquila.

CORSINA

Tiveches un fillo.

MARÍA

¡Si, si, si! ¡Tiven un fillo, demo! ¡E como me martirizas por iso! ¿Por que, agora, logo de tantos anos, meu Deus?

CORSINA

¡Cala, porca! Non blasfemes, non ensuxes o seu nome bendito cos teus beizos pecadores. Tiveches un fillo...

MARÍA

Tiven. Tiven un fillo coma un sol. Fermoso e branco coma a lúa. Que arrecendía a mel e que chuchaba o leite dos meus peitos coa dozura dunha bolboreta. Tiven un fillo que naceu dunha noite de amor, unha noite eterna que teño grabada na miña memoria...

CORSINA

¡Cala!

MARÍA

Si. Tiven un fillo porque fun amada. Fun amada por un home, aínda que tan só fose por unha noite. Non importa. Fun nai. E fun amada.

CORSINA

¡Cala!

MARÍA

E aqueles dous ollos azuis que me namoraron transformáronse en dúas luciñas de luceiro nos ollíños do meu ben...

CORSINA

¡Cala, por Deus!

MARÍA

Tiven un fillo. Fun nai. Son nai. E fun amada.

CORSINA

¡Cala! ¡Cala! ¡Cala!

MARÍA

E ti non tiveches nada. Porque non fuches amada. Porque eras mala e a túa maldade voltoute fea e repulsiva, e os homes fuxían de ti polo teu fedor de femia apestada pola maldade. Muller corrompida polos ciumes...

CORSINA

¡Non!

MARÍA

¡Si! Non podías aturar que houbera alguén que mirase para min con ollos namoradeiros, mentres ti apodrecías nos recunchos desta casa coma unha mazá vella. E mentras a min me facían o amor...

CORSINA

¡Ouh, cala!

MARÍA

Mentras a min me facían o amor no campo da feira, baixo a luz da lúa...

CORSINA

¡Porca!

MARÍA

Mentras a min me facían o amor, no campo da feira, baixo a luz da lúa, ti estabas a mirar tras das árbores, asexando coma un raposo esfameado, ciumenta de que non quedase nada para ti.

CORSINA

¡Putá, máis ca puta!

MARÍA

Vou face-lo xantar. (*érguese. Corsina detena*)

CORSINA

¡Putá! Puta, que fodías cun feirante no campo, cun home cheo de merda, enlamado na luxuria, coma ti... Ben que vos vin, si, ben que vos vin... A ti, xemendo coma unha porca. E a el, suando, suando tanto que parecía que ía morrer en calquera momento, coa súa boca aberta, ensinando os dentes, brancos, porque a lúa se reflectía neles, naqueles dentes brancos... e os cabelos rizos de xitano, caéndolle pola fronte, pegábenselle nas meixelas pola calor, porque era unha noite de verán e facía calor, tanta calor que eu afogaba, e tiña que me levantar a saia, e abrir as pernas, porque a calor me

queimaba por dentro, queimábame e facíame suar a min tamén. Todo o meu corpo suaba, mentres vos vía como fodíades no chan, entre as follas e a herba, e a calor facía que me suasen as pernas e a auga me caía por entre elas e tíñame que tocar, tíñame que tocar, porque tiña calor e non podía deixar toda aquela auga escorregándome por entre as pernas...

MARÍA

Dasme noxo.

CORSINA

¡Cala, puta! Por iso marchei correndo para casa, e berreilles a papá e máis a mamá que estabas fodendo cun feirante no campo, e leveinos ata vós, eu mesma. Eu mesma collín a escopeta e púxenlla a papá nas máns, para que vos castigara e non deixara que dous porcos coma vós fodérades libremente, sen estar casados, burlándose de todo, a carón mesmo da igrexa, baixo a luz da lúa. E por iso levei a papá ata alí e sinaleille o lugar, e aínda lle mantiven dereita a escopeta coa miña man, para que non errase no tiro.

MARÍA

Ti...

CORSINA

E logo fun eu quen lles dixo que te encirraran, que eras unha muller perdida, unha tola, unha porca, e díxenlles que se non te encirraban na casa marchaba pola aldea a contarlle a quen me topase que eras unha calquera, unha puta, unha puta que fodía cos feirantes sen estar casada, e que andabas tras dos homes, tras dos homes casados, que...

MARÍA

¡Cala xa! Só tiven un home na miña vida, ben o sabes.

CORSINA

Mentira. Mentira. Andas tras de tódolos homes, eu ben o sei. Marcho tras de ti sen que me vexas e miro como tentas a tódolos homes da aldea, todos, ata o cura, ben te vin un día a falar con el, e ti coma unha puta, a ensinarlle as tetas e a abrirlle a boca, así, para que te bicasen, a un home santo, ¡máis ca puta!

MARÍA

Estás tola...

CORSINA

¡Tola! ¡Tola! Tola me voltei cando vin como te medraba o bandullo logo de foder con aquel porco. Toleaba polas esquinas desta casa cando aparecías e eu vía como te medraba a barriga e o verme que levabas dentro, e toleaba pensando que non podía ser, que ti eras unha puta, unha mala muller, e que era eu quen tiña que ter fillos e encher esta casa cos seus risos e as súas pegadiñas e os seus xogos. E eu toleaba, si, toleaba ó ver pasar os días e que Deus non facía que aquel bandullo enorme, aquela barriga xigantesca desaparecese, que morrese o verme que medraba dentro de ti, froito do pecado, condeado ó inferno dende antes de nacer...

MARÍA

Ouh, cala, cala, estás perdida.

CORSINA

Perdida. Perdida. Porque non o podía aturar. E así un día, e outro día, e un mes, e o tempo non daba pasado e o teu bandullo seguía a medrar e a medrar, e eu morría na miña cama pensando que quedaba erma, que ninguén casaría comigo pola túa culpa, porque eu era unha muller manchada, cunha irmá que era unha puta, e que todos na aldea falaban de min, e de ti, e do feriante e do neno. Do neno. Por iso cando naceu volvinme tola e berrei e berrei ata que convencín a papá e máis a mamá de que tiñan que levarse ese neno da casa, que era unha maldición, que pola súa culpa iríamos todos dereitos á caldeira do demo, condenados, e que xa abondaba cunha condenada na casa, e que esa eras ti, e que tiñamos que desfacernos do neno e...

MARÍA

E se levaron ó meu ben, á miña luciña, ó rei da miña vida, e eu quedei sóa, triste, tola e berrando no meu cuarto polo meu fillo, para que me volvesen ó meu fillo, pero era inútil, e ninguén me escoitaba, e ninguén me respostaba e eu quedaba sen voz, e aínda así seguía a berrar, muda, coa boca ben aberta, e ninguén me escoitaba... ¡Ouh, basta! Abonda xa, irmá. Diso hai xa demasiado tempo, agora ámbalas dúas temos un pé no cadalso. Eu xa hai tempo que te perdonei, non podería vivir se non o tivese feito. Non lembremos máis esas desgracias. ¿Por que hoxe falas de todo iso?

CORSINA

Tiveches un fillo. Hoxe topeino na aldea. Viña coma feirante. Os seus ollos azuis, coma luciñas de luceiro. E eu mateino coa mesma escopeta coa que matei ó seu pai, no mesmo campo.

Escuro.

PRINTEMPS QUI COMMENCE
OU A TENRURA

Sala de estar dunha casa avellentada, de clase media. Paredes empapeladas de branco, con algún cadriño pequeno de flores pintadas a man. Á esquerda, dous sofás cómodos e avellentados polo uso cotiá, cada un con cadanseu paniño de encaixe branco. Un dos sofás ten un repousa-pés diante. Á dereita, unha mesa redonda, tapada cun pano verde, e unha cadeira detrás.

Sentada na cadeira, cosendo enriba da mesa, Szylvia, unha muller vella, coa súa chaquetiña de lá e as súas grandes gafas de coser postas. Sentado nun sofá, cos pés no repousa-pés, Johann, un vello con aspecto de enfermo, tapado cunha mantiña de cadros ata a metade das pernas.

Ambiente moi tenso. A parella de vellos acaba de ter unha fortísima discusión.

Silencio.

SZYLVIA

(tensa, cose afanadamente. Pínchase coa agulla nun dedo) ¡Ai!

JOHANN

Xa sabía eu...

SZYLVIA

Ouh, cala, por Deus bendito.

JOHANN

A ver, que tes. *(pausa)* Déixame ver, que tes.

SZYLVIA

Nada. Non teño nada. *(deixa a costura)*

Silencio.

JOHANN

¿Poderíasme facer un pouquiño de té?

Silencio. Szylvia mira cara Johann algo preocupada, garda a costura e vai cara o sofá valeiro. Senta a carón de Johann.

SZYLVIA

(logo dunha pausa) ¿Por que sempre temos que rematar rifando?

Johann mira a Szylvia ós ollos. Szylvia cóllege a man a Johann. Bícense e permanecen uns intres collidos das mans, repousando nos sofás.

JOHANN

(fitando o valeiro) ¿Poderías facerme un pouquiño de té?

Silencio.

SZYLVIA

(disimulando) ¿Dóече?

JOHANN

Non. Agora, non.

SZYLVIA

Ben. Pasarás unha boa noite, hoxe.

JOHANN

¿Chamou o teu fillo?

SZYLVIA

Aínda non. É cedo. Non creo que chegaran aínda a casa.

JOHANN

Viven lonxe...

SZYLVIA

Xa chamará.

JOHANN

Está moi maior...

SZYLVIA

¿Quen?

JOHANN

¿Quen vai ser? O noso neto.

SZYLVIA

Claro. Come tan ben. É fermoso como o seu pai.

JOHANN

A min paréceseme á súa nai.

SZYLVIA

Ten os olliños do noso fillo.

JOHANN

¡Que vai ter...!

SZYLWIA

Tenos. Tenos. Ti xa non te lembrás, pero ten os mesmos ollos que tiña o noso fillo ós seus anos.

Silencio. A Johann cáeselle a manta das pernas. Fai acenos de querer collela, pero é evidente que lle doe o feito de tentalo. Szylwia o acusa e tenta disimular a súa anguria.

SZYLWIA

(cóllelle a manta e ponlla a Johann sobre as pernas) ¿Querías un té?

JOHANN

Agarda...

SZYLWIA

¿Que?

JOHANN

¿E a túa filla? ¿Falaches con ela?

SZYLWIA

Xa cho contei. Onte. Falamos onte.

JOHANN

Viven tan lonxe...

SZYLWIA

Si. O traballo. *(pausa)* Inglaterra...

JOHANN

Tan lonxe...

SZYLWIA

(repoñéndose) Están ben. A chaquetiña que estou facendo é para a nena.

JOHANN

Para cando lla poidas dar, xa non lle servirá.

SZYLWIA

(rápida) Claro que lle ha servir. Estoulla facendo un pouco máis grande. Eu xa ben sei como medran os nenos, non fai falla que mo digas, ti, agora. Tiven tres fillos, catro... Tiven catro... *(pausa, logo, rápida outra vez)* Ben sei canto medran, dun día para outro, e o que é arranxarlle-la roupa, e estirallos baixos, e zurcir... aínda que diso, contigo, tamén tiven bastante, porque polo teu traballo na fábrica... *(pausa)* ¡Cantos setes non terei cosido na miña vida! Co revoltosos que eran os meus nenos, sempre caendo, sempre chorando... “¡Mamá! ¡Mamáíña!”... meus nenos... e

claro, sempre traían a roupa rota, por calquera sitio. Sempre había un dos tres que a traía rota.

Johann comeza a tusir.

SZYLWIA

(disimulando) A chaqueta servíralle, halo de ver. E terás que tragar as túas palabras.

Silencio.

SZYLWIA

Fixo unha boa tarde hoxe, ¿non si?

JOHANN

Si. *(pausa)* Lembroume...

SZYLWIA

¿O que?

JOHANN

Lembroume o día que morreu miña nai.

SZYLWIA

(asustada) ¿O que? ¿Que dis?

JOHANN

Facía tan boa tarde coma a de hoxe. Unha calor adormecedora. E unha brisiña fresca se colaba polas ventás. Tamén caían follas verdes das árbores, coma hoxe.

SZYLWIA

¿Qué dis? Cando morreu túa nai chovía.

JOHANN

¿Por que caerán as follas verdes das árbores? Non é normal...

SZYLWIA

Chovía a cántaros, aquel día.

JOHANN

O normal é que caían as follas pardas, as secas, as que están vellas...

SZYLWIA

Chovía a cántaros, ¿oes? ¿óesme?...

JOHANN

... pero non as verdes...

SZYLWIA

¡Chovía a cántaros! ¡Non se podía ver nada, coa choiva! ¡Chovía! (*chora*)

JOHANN

(*coma espertando dun sueño*) ¿Que tes?

SZYLWIA

¡Ouh, nada! ¡Nada! ¿Por que demo tes que falar agora diso, por que?

Silencio.

Johann volta a ter un novo ataque de tos, máis forte có anterior.

JOHANN

Gustárame tomar un té.

SZYLWIA

(*para si*) ¿Un té?

JOHANN

Si, gustárame tomar un té.

SZYLWIA

(*para si*) Queres un té...

JOHANN

¿Fasmo?

SZYLWIA

Vou.

Szylwia érguese e sae. Mentres a súa muller non está, Johann dóese do peito. Szylwia volta cunha cunca de té fumexante.

JOHANN

¿Fíxechelo cunhas follas de menta?

SZYLWIA

(*mentres se achega á mesa e pousa o té*) Si. Si, de menta. (*remove o té coa culler. Párase un segundo. Saca un pequeno frasco do seu bolsillo e verte o líquido no té*)

JOHANN

¿Que fas?

SZYLWIA

(*moi doce*) Estoucho enfriando. Xa vai.

Szylvia achégase a Johann e dalle a cunca. El o bebe ós poucos, saboreándoo. Silencio, intres de tranquilidade. De súpeto o seu corpo ponse máis rixido e un arrepío recórrelle a columna. Szylvia atende a tódolos cambios cunha tenrura crecente.

JOHANN

(que vai quedando sen voz) ¿Que... que ten...?

SZYLVA

(tranquila) Non é nada. *(senta ó carón de Johann)* ¿Estás ben? *(cóllelle unha man, que está máis tesa do normal)* Meu ben, xa verás como pronto ha pasar todo. Xa verás...

JOHANN

(coa morte nos ollos) ¿Que fixeches, muller? Non sinto...

SZYLVA

Tranquilo, meu ben. Xa, acouga. Non máis dor. Respira. ¿Atópaste mellor? Agora vai todo seguido. *(pausa)* Mírame, mírame por derradeira vez... *(Johann a mira cos ollos moi abertos. Pausa. Johann morre)* Adeus, meu ben. Meu amor. Adeus.

Escuro.